

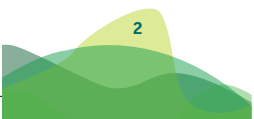
Grønt og liberalt

Program for
Bergen Venstre
for perioden 2011-2015

venstre

venstre.no/bergen

Innhold

Venstre – Grønt og liberalt..... 4

Kapittel 1: Demokrati og deltagelse..... 6

Byparlamentarisme	6
Demokratiske bydelsstyrer	6
Eldrerådet	7
Rett til privatliv og hemmelige valg	7
Stemmerett til 16-åringer	8
Demokratiopplæring	8

Kapittel 2: Miljø og byutvikling..... 9

Grønn byutvikling	9
En grønn og klimanøytral kommune	10
Mer buss og bane	10
Mindre bil i byen	12
Elbilgaranti	12
Sykelbyen Bergen	13
Båttransport	13
Boligbygging	14
Vern gjennom bruk	15
Ja til privatfinansierte bymøbler	15
Kildesortering og boss	15
Park og friluftsliv	16
Dyrevern	17
Båtliv, byfjord, og badeplasser	17

Kapittel 3: Næring og nyskaping 18

Mindre kommunalt eierskap	18
Grønn og rettferdig eiendomsskatt	18
En moderne arbeidsgiverpolitikk	19
Et nyskappende næringsliv	20
Ny godshavn	21
En rettferdig skjenkepolitikk	21
Fortsatt Fairtradeby	22
Vennebyen Bergen	22

Kapittel 4: Skole og oppvekst 23

En fri og fleksibel skole	23
Nulltoleranse for mobbing	24
Entreprenørskap i skolen	25

Styrk den internasjonale skolen	25
Kultur i skolen	25
Skolestruktur	26
Frafall i videregående skole	26
Barnevern	26
Oppvekstmiljø	27
PPT	27
Barn og unge som pårørende	28
Barnehager	28
Bedre alternative opplæringstilbud	28

Kapittel 5: Kultur og idrett..... 29

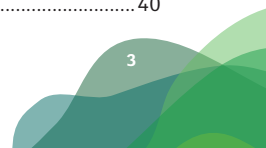
Filmbyen Bergen	29
Idrett	30
Kulturbygninger	30
Museer og samlinger	31
Gatekunst	31
Bibliotek	31
Litteraturhus i Bergen	32
Kulturskolen	32
Historiebyen Bergen	32

Kapittel 6: Helse og omsorg 33

Rusbehandling	33
Sykehjem	35
Serviceboliger	36
Fritt brukervalg	36
Psykisk helsevern	36
Tolketjenesten	37
Rehabilitering	37
Sosialhjelpsmottakere	37

Kapittel 7: Integrering 38

Inkludering	38
Barnehage og skole som arena for integrering	38
Flyktninger	39
Rettsløse fanger fra Guantanamo Bay	40
Flerkulturell kompetanse	40
Områdemidler	40

Venstre – grønt og liberal

Bergen Venstre bygger vår politikk på den sosiale liberalismen. For et liberalt parti er enkeltmennesket alle tings mål. Liberalismen er en frihetsideologi, som ønsker en stat som aktivt bekjemper sosial urettferdighet og som er et redskap som sikrer frihet – frihet fra nød, frihet fra undertrykkelse og frihet til utfoldelse.

Liberalismen er universell, global og grenseløs. Alle er like mye verdt, alle er like for loven og alle skal behandles med respekt – uansett hvor du kommer fra, hva du tror på eller hvordan du velger å leve livet ditt. Friheten har bare én grense: Min frihet slutter der din frihet begynner. Vi har ansvar for oss selv og for hverandre. Dette er Bergen Venstres ideologiske utgangspunkt for politikken. Begrensninger på enkeltmenneskets frie utfoldelse kan bare begrunnes med hensynet til andres frihet og muligheter, og bevisbyrden hviler på offentlighetens skuldre. Det er ikke du som må forsvare hvorfor du skal være fri.

Kjernen i den sosiale liberalismen er det ansvaret som kommer med friheten. Slik ingen kan begrense din frihet

uten grunn, kan heller ikke du begrense andres. Du har ansvar for at andre skal ha like gode muligheter i livet som deg. Du har ansvar for at dine barn arver en verden med minst like store muligheter som den du en gang fikk av dine foreldre. Den sosiale liberalismen er derfor også den grønne liberalismen, hvor vi anerkjenner et felles ansvar ikke bare for hverandre, men for verden rundt oss.

Et fritt og liberalt samfunn har fire ufra-vikelige grunnpillarer. **Demokratiet** gir borgerne eierskap til sin egen stat og sikrer politisk deltagelse for alle borgere. Beslutninger som angår deg, skal tas så nær deg som mulig. **Rettsstaten** sikrer like rettigheter for alle og setter grenser for utøvelse av makt. Alle er like for loven. **Markedsøkonomien** sprer velstand

og gjensidig avhengighet og er det fremste virkemidlet for valgfrihet og desentralisering av makt. **Det sivile samfunnet** er politikkenes egentlige mål; en arena hvor vi møter hverandre som frie og selvstendige individer.

Dette ligger til grunn for Venstres politikk. Derfor er Bergen Venstre konsekvent liberale. Vi fører en **liberal næringspolitikk** – du skal ha muligheten til å bruke din egen skaperkraft til ditt og byens beste. Vi fører en **liberal sosialpolitikk** – dine behov går foran systemet. Vi fører en **liberal integreringspolitikk** – du er like mye verdt som alle andre, selv om du kommer fra et land langt borte. Vi fører en **liberal miljøpolitikk** – du skal være tjent med å velge miljøvennlig. Vi fører en **liberal skolepolitikk** – du kan

velge skole for deg og dine barn slik det passer dere. En god skole er grunnlaget for våre barns utvikling og deres frihet senere i livet.

Dokumentet du har foran deg gjør rede for Bergen Venstres viktigste saker i perioden 2011 – 2015. Du finner ikke svar på alt her. Venstre har også bydelsprogram, som viser mer detaljert hva vi vil gjøre i hver bydel. Venstre har et fylkestingsprogram, som gjelder hele Hordaland. Den grønne og sosiale liberalismen er en rød tråd gjennom disse, slik den også er gjennom dette programmet. Vi setter enkeltmennesket i sentrum og vil gjøre alle i stand til å søke lykken; til å leve livene sine slik selv de vil – i dag, i morgen og i neste generasjon. Det er Venstres oppgave i Bergen.

Demokrati og deltakelse

Venstre innførte allmenn stemmerett i Norge. Venstre gav kvinner stemmerett. Venstre har vært demokratiets fremste forsvarer i snart ett hundre og tretti år.

Vi står fremdeles fremst i kampen for utvidelsen av demokratiet og det lokale folkestyret; mot overstyring, overvåking og overdreven maktbruk. Venstres ideologi er den sosiale liberalismen – frihet uten egoisme, solidaritet uten sosialisme. Politikernes oppgave er å gi alle borgere like muligheter til å leve sine liv slik de vil og skape sin egen lykke. Frihet og demokrati bygges nedenfra, og beslutninger skal tas så nær borgeren som mulig – gjerne av borgeren selv. Det er et viktig prinsipp for Venstre at kommunene skal være til for sine innbyggere, ikke omvendt.

Byparlamentarisme

Venstre vil forbedre dagens parlamentariske styringsform. Det er viktig å styrke

bystyrets stilling overfor byrådet. All myndighet i Bergen må utgå fra bystyret.

Venstre vil:

- At Bergen skal styres av parlamentariske prinsipper

Demokratiske bydelstyrer

I 2008 ble det opprettet bydelstyrer i Bergen. Disse hadde få, men viktige oppgaver. Bydelstyrerepresentantene var ikke direkte valgt og sto således ikke til ansvar for borgerne i bydelene. Venstre mener dette er udemokratisk, og vil at fremtidige bydelstyrerepresentanter skal velges av folket. Vi vil overføre mer makt over lokale saker til bydelstyrene.

Venstre vil:

- Gjenopprette ordningen med bydelstyrer
- Ha demokratiske valg til bydelstyrene gjennom direktevalg
- Gi bydelstyrene økt innflytelse over lokale saker

Eldrerådet

Venstre mener det lovpålagte Eldrerådet i Bergen ikke fungerer optimalt. Vi vil styrke eldrerådet som en sentral og aktiv aktør samfunnsdebatten og vitalisere organet som forum for byens eldre borgere.

Venstre vil:

- Vitalisere Eldrerådet

Rett til privatliv og hemmelig valg

Trusselen mot personvernet øker stadig. Gode hensikter gir ofte skremmende resultater. Venstre vil føre en svært restriktiv politikk overfor kameraovervåking av det offentlige rom og bare tillate overvåkingskamera med dokumentert kri-

minalitetsforebyggende effekt. Mange av overvåkingskameraene i Bergen er satt opp ulovlig. Disse vil Venstre gå aktivt inn for å fjerne. Ingen lovlydige borgere skal være redd for å bli overvåket. Videre er retten til hemmelig valg absolutt. Venstre ønsker derfor ikke å innføre elektronisk valg i Bergen, da sikkerheten ikke er god nok.

Venstre vil:

- Begrense kameraovervåkingen i Bergen
- Si nei til elektronisk valg
- Jobbe for opprettelse av regionskontor i Datatilsynet, og at et av disse legges til Bergen

Stemmerett til 16-åringer

Den demokratiske deltagelsen blant unge er for lav. Videre deltar 16-åringer aktivt i samfunnet ved å jobbe og ved å stå strafferettslig ansvarlig for sine egne handlinger. Venstre tror muligheten til å delta tidligere vil øke valgdeltagelsen blant førstegangsvelgere. Vi vil søke kommunal- og regionaldepartementet om å få innføre stemmerett for 16-åringer ved lokalvalg i Bergen.

Venstre vil:

- Senke stemmerettsalderen til 16 år

Demokratiopplæring

Venstre ønsker høyere valgdeltagelse blant unge. Skolen har et særskilt ansvar for demokratiopplæring. Kvaliteten på denne opplæringen må styrkes. Gjennom Ungdommens Bystyre får barn og unge prøve seg som politikere. Venstre vil videreutvikle denne ordningen og involvere elevene i så mange demokratiske prosesser som mulig. Elevrådene og Ungdommens Bystyre bør lære ansvar gjennom selv å råde over økonomiske midler. Videre bør det opprettes bydelsvise ungdomsråd med høringsrett til bydelstyrene. Demokratiet bygges nedentil og opp.

Venstre vil:

- Videreutvikle Ungdommens Bystyre
- Gi elevråd råderett over økonomiske midler
- Sikre at det gjennomføres reelle valg til ungdommens bystyre
- Videreutvikle og styrke demokratiopplæringen i skolen

Miljø og byutvikling

Venstres mål er å gjøre Bergen til en enda bedre by å bo i. Miljøpolitikken er det viktigste redskapet for dette.

En del av miljøpolitikken er at Bergen tar sin del av ansvaret for å møte klimatrusselen. Økt temperatur og høyere vannstand vil kunne endre store deler av det Bergen vi i dag kjenner. Luftforurensing er til tider et stort problem i store deler av Bergen, også andre steder enn på Danmarks plass. Det må bli like vanlig å ta buss, bane og sykkel til jobb, hjem og

skole som det i dag er å kjøre bil. Et godt utviklet kollektivsystem er både god miljøpolitikk og god næringspolitikk. En dynamisk byutviklingspolitikk i urban retning er nødvendig for å gjøre Bergen til en attraktiv og fremtidsrettet by.

Grønn byutvikling

Miljøet må være det grunnleggende i all byplanlegging. Lavest mulig energibehov, minst mulig avfallsproduksjon, gode muligheter for kollektivtransport og inkludering av grønne byrom skal vektlegges i overordnede planer. Byplanleggingen må gjøres i et meget langsiktig perspektiv og man må tenke

«føre var». Byens planleggere – fagetat som politikere – må være åpne for nye, moderne og mer miljøvennlige løsninger og ta lærdom fra andre byer.

Det er et viktig liberalt prinsipp at det skal lønne seg å holde seg til gjeldende regler. Gjeldende kommunedelplaner og andre planer må bli mindre detaljstyrte enn i dag slik at det skal være enkelt å forholde seg til. Samtidig må dispensasjoner håndheves strengt for å sikre forutsigbarhet og rettferdighet for alle.

Venstre vil endre gjeldende parkeringsregler som legger minimumskrav på p-plasser i reguleringsplaner og endre disse til å bli maksimumskrav. Samtidig må krav om sykkelparkering på sentralt beliggende næringsareal økes betraktelig. Bærekraftig utbygging av byen er viktig miljø- og energipolitikk, Venstre vil derfor aktivt stimulere til at flest mulig nye private bolig- og næringsbygg skal være lavenergihus eller nullutslippsbygninger.

Venstre vil:

- Gjøre reguleringsplaner mer åpne og redusere politisk detaljstyring
- Endre parkeringskrav til maksimumskrav
- Øke kravene til sykkelparkering på sentralt næringsareal

En grønn og klimanøytral kommune

Venstre vil gjøre Bergen kommune klimanøytral. Det vil si at utslippene fra kommunal virksomhet skal være lik null gjennom utslippsfri teknologi, utslippskvoter og andre incentiver for utslippsreduksjon. Videre vil Venstre at alle varer og tjenester som kommunen kjøper skal være miljømerket. Kommunen må arbeide for å miljøsertifisere alle kommunale virksomheter og kreve miljøsertifisering fra alle store leverandører til kommunen. Alle nye kommunale bygg skal være lavenergihus eller nullutslippsbygninger og alle eksisterende bygg må energieffektiviseres. Bergen kommune leier mange bygninger hos private utleiere. Venstre ønsker at det settes like strenge krav til disse som kommunale bygg.

Venstre vil:

- Gjøre kommunen klimanøytral
- At alle kommunale innkjøp skal være miljømerket
- At alle kommunale virksomheter skal miljøsertifiseres
- At alle nye kommunale bygg samt nye leide bygg fra private skal være lavenergihus eller nullutslippsbygninger

Mer buss og bane

Venstre vil at Bybanen skal bli bærebjel-

ken i kollektivtransporten i Bergen. Vi vil samarbeide med fylkeskommunen om videre utbygging til Flesland innen 2014 og til Åsane innen 2018. Bybanen må planlegges til Fyllingsdalen og Loddefjord. Venstre er villig til å øke bompengene noe som en del av et spleiselag der staten bidrar med betydelig mer midler til bybaneutbygging. Bergen bør ta ansvar for å skape gode trafikkløsninger i hele regionen. Venstre vil samarbeide med det private næringslivet, slik at store bedrifter i fremtidige bybanekorridorer kan finne det lønnsomt å inngå avtaler med det offentlige om investeringer etter OPS-modellen.

Venstre vil også bruke riksveimidler alternativt. En tofelts kollektiv/sykkelbro ved siden av dagens Sotrabro kombinert med bybane til Fyllingsdalen, Loddefjord og Straume vil løse flere trafikkproblemer enn det planlagte Sotrasambandet med ny 4-felts Sotrabro og tunnel under Loddefjord.

Vi ønsker å tilbakeføre ansvaret for kollektivtransporten fra fylkeskommunen til Bergen kommune. Bergen må legge til rette for et bedre tilbud gjennom praktiske løsninger som prioritering i lyskryss, flere kollektivfelt og bedre ruteinformasjon. Venstre vil bevare og

utvikle Trolleybussene, særlig der Bybanen ikke går. Ungdomskort må kunne brukes på nattbuss. Skysskortet må inkludere toget til Arna og Trengereid, og parkeringskort skal kunne brukes på bussen. Et godt kollektivtilbud er Venstres prioritet nummer én.

Venstre vil:

- Bygge Bybanen til alle bydelene
- Inkludere toget til Arna og Trengereid i det samlede kollektivtilbudet
- Gjøre Ungdomskortet brukbart på nattbuss
- Gjøre det mulig å bruke parkeringskort på bussen
- Tilbakeføre ansvaret for kollektivtransporten til Bergen Kommune
- Konkurransesutsette togtilbudet på konsesjonsstrekket Bergen-Trengereid
- Sikre bussene prioritet framfor bilene ved å bygge kollektivfelt
- Innføre kollektivfelt og sambruksfelt på innfartsårene
- Sikre bussene prioritet i lyskryss og ved innkjøring til kryss f. eks ved help av korte kollektivfelt
- Ha langt bedre informasjon om rutetider, samt sanntidsinformasjon på holdeplassene
- Bygge ut flere trolleybusslinjer
- Bygge ut anlegg for parkering av sy-

kler på de fleste holdeplasser, samt for biler på naturlige knutepunkt («park and ride»)

Mindre bil i byen

Bompenger er nødvendig både for å finansiere samferdelsprosjekter og for å redusere bilbruken. Venstre vil innføre køprising for eksempel i form av tidsdifferensierte bompenger slik at det blir dyrere å passere bomringene i rushtiden. Dette vil både redusere luftforurensningen og gjøre det lettere for næringskjøretøy å komme frem uten å stå i kø. Køprising er både god miljøpolitikk og god næringspolitikk. Inntektene må i sin helhet gå til å bedre kollektivtrafikken. Videre bør biltrafikken i sentrum reduseres ved å gjøre middelalderbyen, dvs. Bryggen og Vågsbunnen bilfri og ved å redusere antallet parkeringsplasser på gategrunn. Nyttetraffic må sikres gjennomgang, lang Nordnestunnel og Fløyfjellsalternativet av Skansentunnelen må bygges – men minst mulig tungtraffic skal gjennom sentrum. Bergen sentrum skal være en lavutslippsone.

Gater med brosteinsdekke gir langt mindre svevestøv og forurensning enn asfalt, og både historisk og estetisk er brostein et naturlig valg i svært mange sentrums-

gater. Venstre vil derfor i samarbeid med statlige og fylkeskommunale veimyndigheter lage en forpliktende plan for økt bruk av sykkelvennlig brostein i Bergen sentrum. Venstre vil videreføre overgangen fra gateparkering til parkeringshus. Det må etableres flere såkalte «park and ride»-anlegg på strategiske steder i bydelene og ved Bybanestopp, slik at det blir lettere å skifte fra privatbil til kollektivtransport – også for de som reiser med enkeltbillett. Det må bygges flere boligsoneparkeringsanlegg for å få parkerte biler bort fra gateplan, og nettoinntektene fra boligsonerordningen må i sin helhet gå til å finansiere flere slike anlegg.

Venstre vil:

- Innføre rushtidsavgift i form av tidsdifferensierte bompenger
- Gjøre middelalderbyen bilfri
- Ha færre parkeringsplasser på gateplan i sentrum
- Bygge flere boligsoneparkeringsanlegg
- Prioritere gode ringeveiesystemer fremfor flere innfartsårer til sentrum
- Praktisere lavkostprinsipp for plassleie i boligsoneparkeringsanlegg

Elbilgaranti

Venstre vil frede elbiler og andre null-

utslippsbiler fra økninger i kommunale trafikkavgifter i kommende periode. Venstre ønsker å sørge for at nullutslippsbiler fremdeles kan passere bomringen og parkere gratis på kommunale parkeringsplasser. I tillegg vil vi utvide mulighetene for gratis parkering og lading.

Venstre vil:

- Gi en elbilgaranti som freder nullutslippsbiler fra kommunale trafikkavgifter
- Legge til rette for økt bruk av elbil

Sykkelbyen Bergen

Forholdene for syklistene i Bergen bærer tydelig preg av at sykkel i altfor lang tid ikke har blitt tatt alvorlig som et fremkomstmiddel i byen. Vi trenger en gjennomgripende endring i kommunens innstilling til sykling i Bergen for å gjøre det trygt og enkelt å være syklist. Innen 2015 bør minst ti prosent av alle reiser i Bergen foregå på sykkel. Det må etableres nok sykkelveier gjennom sentrum til at syklistene kan sykle trygt gjennom byen uten å komme i konflikt med fotgjengere på fortau. Samtidig må vi bøte på det nesten totale fravær av tilrettelagt sykkelparkering i Bergen, slik at det blir trygt å sette fra seg sykkel uten at den blir stjålet.

Venstre vil:

- Garantere for bygging av flere gjennomgående sykkelveier
- Bygge sykkelveier langs både eksisterende og fremtidig bybanetrasé
- Adskille gangveier fra sykkelveier på alle nye strekninger og dele opp eksisterende gang- og sykkelveier der det er mulig
- Kraftig øke antall sykkelstativ og sykkelparkering under tak
- Sikre sykkelparkering i forbindelse med alle kommunale nybygg
- Innføre en SMS-tjeneste der syklistene enkelt kan varsle om behov for vedlikehold eller rengjøring

Båttransport

Bergen og omlandskommunene er bundet sammen av en fantastisk sjøvei. Venstre mener dette er en unik mulighet til å frakte passasjerer. Vi vil arbeide for å gjøre denne ferdselsåren mer attraktiv. I dag er det store bilkøer fra nord og vest mot og fra sentrum i rushtrafikken, Venstre mener at et effektivt transportsystem på sjø vil kunne redusere biltrafikken.

Venstre vil:

- Gjøre Snarveien mellom Bergen og Kleppstø mer attraktiv ved å sette opp direkte gratis buss mellom Nøstet

og Busstasjonen

- Arbeide for å gjenåpne båtforbindelse mellom Knarvik og Bergen med stopp i Salhus
- Arbeide for å satse på hurtigbåt mellom Klokkarvik og Hjeltestad med gratis buss til Sandsli og Kokstad

Boligbygging

Bergen vokser i folketall, men det blir ikke mer plass av den grunn. Venstre vil gi plass til stadig flere bergensere ved å fortette boligområder der det er hensiktsmessig, spesielt langs bybanetraseen. I sentrumsnære bydeler må nybygg og rehabiliteringer skje slik at det fremmer barnefamiliers bosituasjon og stabilitet i bydelen. Vi ønsker ikke utbygging over byfjellsgrensen og vil sikre allmennheten tilgang til strandsonen.

Flere studentboliger er viktig både for å redusere leieprisen generelt, og for å gjøre Bergen til en enda bedre studentby. Venstre vil ha fortgang i de studentboligprosjektene som er i gang, legge til rette for flere studentboliger ved å stille tomter til disposisjon og frita Studentsamskipnaden for eiendomsskatt. Venstre vil etablere studentboliger på fondveggen til Bygarasjen. Dersom bologisituasjonen for studenter skal løses må kommunen også stimulere private

utbyggere til å bygge boenheter egnet for studenter gjennom å redusere eller fjerne krav til arealstørrelse, uteareal og parkeringsplass. I stedet bør man stille andre, mer studentrelevante krav – som nærhet til kollektivtrafikk – til denne type boenheter. Det må likevel stilles krav til egnet lokalisering av denne typen boliger og til at utleier er en seriøs forvalter av studentboligene.

Bergen har aldri hatt en vellykket sosial boligbyggingspolitikk. Høye boligpriser er til hindring for både nyetablerere og svake grupper. Venstre ønsker en mer målrettet satsing på sosial boligbygging, både for å redusere prisene og for å gi et godt tilbud til dem som har behov for det. Vi vil gi sosialklienter muligheten til å kjøpe den kommunale boligen de bor i. Vi vil også gi et bedre boligtilbud til rusavhengige. Ingen under 25 år skal bo på hospits.

Venstre vil:

- Fortette boligområder der det er hensiktsmessig
- Bevare byfjellsgrensen
- Sikre allmenn tilgang til strandsonen
- Gjøre det enkelt for SiB å bygge flere studentboliger
- Ha en mer målrettet satsing på sosial boligbygging

- Stimulere private til å bygge boenheter egnet for studenter

Vern gjennom bruk

Venstre ønsker større oppmerksomhet og stolthet rundt det at vi har en av de best bevarte historiske bykjerner i Norge. Venstre ønsker å bevare det historiske bygningsmiljøet, men bevaring må skje gjennom bruk der områdene fungerer som levende bolig- og næringsmiljøer. Bruksendringer og nødvendige ombygginger må være tillatt selv i verdede strøk og gamle bolighus. Den gamle trehusbebyggelsen i sentrum har en selvgrodd struktur, der husene gjennom århundrer er transformert ved stadig påbygging og endringer. Slik må byen få fortsette å utvikle seg, men nye elementer som tilføres de gamle husene må vise respekt for det historiske, samtidig som arkitektur og materialvalg speiler vår tid. Venstre vil ha en gjennomgang av byantikvarens handlingsrom og retningslinjer.

Venstre vil:

- Gjøre reguleringsplanene åpne og redusere politisk detaljstyring
- Legge vekt på innbyggernes behov i vernepolitikken

Ja til privatfinansierte bymøbler

Bergen mangler skikkelige offentlige

toaletter og har bruk for bedre busskur og lett tilgjengelige bysykler. Venstre vil begynne prosessen med å finne en privat tilbyder av disse tjenestene. Løsningene kan bli kunstferdig utført og tilføre mer enn bare gode fasiliteter til byen. Vi vil skjerme bykjernen mot reklame, men mener kommunen kan komme frem til gode løsninger i samarbeid med private aktører.

Venstre vil:

- Finne private tilbydere av offentlige toaletter, bymøbler og bysykler

Kildesortering og boss

Det viktigste tiltaket for bedre kildesortering og avfallshåndtering i Bergen er å selge BiR og legge avfallshåndtering ut på anbud med strengere miljøkrav. Venstre vil ta avfallsplanen tilbake til bystyrets politiske kontroll og ønsker derfor å avslutte det interkommunale samarbeidet rundt avfallshåndtering. Det må bli billigere å levere avfall til gjenvinningsstasjoner, og i større grad legges til rette for kildesortering, kompostering og produksjon av biogass.

Venstre vil:

- Selge BiR og avslutte det interkommunale avfallssamarbeidet
- Legge avfallshåndteringen i Bergen

- ut på anbud med strengere miljøkrav
- Utvide åpningstidene og gjøre det billigere å levere avfall til gjenvinningsstasjoner
 - Kreve at alt avfall fra privathusholdningene skal kildesorteres
 - Bygge ut bossug i hele Bergensdalen
 - Ha en regelmessig ordning med at renovasjonsbiler foretar innsamling av farlig avfall i nabolaget

Park og friluftsliv

Mulighetene for fysisk aktivitet og friluftsliv er mange i en by som Bergen. Tilrettelegging for bruk av naturen er en billig investering i god fysisk og psykisk folkehelse. Venstre vil opprettholde dagens byfjellsgrense og se til at denne overholdes i hele Bergen. Vi mener opprettelsen av Byfjellsforvalter har vært en suksess, og vil videreføre og styrke denne ordningen ved å samle ansvarsområdene til Byfjellsforvalteren, Viltkontakten og Miljøvernsjefen i en egen Friluftsförvaltning. Dette skal ikke bare være en ny reguleringsmyndighet, men også en servicefunksjon.

Venstre vil støtte opp om det gode arbeidet Skog- og trøplantingssselskapet og andre frivillige organisasjoner, stiftelser, privatpersoner, legater og lag gjør for å vedlikeholde turområder i Bergen. Byg-

gingen av Fjellveien - vest er et ypperlig eksempel på god tilgang til friluftsområder i en tettbygd del av byen. Venstre vil tilrettelegge for ikke-motorisert bruk av fjell og utmark til friluftsförmaal i områder som ligger tett opp til bebyggelse, men være mer restriktiv til inngrep i Gullfjellet og andre mer uberørte områder. Vi vil også verne etablerte stier og snarveier i folks nærmiljø mot privatisering og utbygging for å sikre tilgjengelighet til friområder og stimulere ferdsl til fots. Venstre mener at det er viktig å sikre flere friareal under beskyttelsen Byfjellene. Vi vil derfor gå inn for at flere bydeler får slike områder.

I Årstad og Bergenhus bydeler er areal et minimumsgode og det er press på å ta parker og grøntområder i bruk til ulike bygg og anlegg. Venstre vil verne om de grønne lungene i Bergensdalen og sikre gode vilkår for barn. Venstre vil jobbe for å frigjøre flere områder til gatetun og grønne lunger ved bygge nye boligsoneparkeringsanlegg for å fjerne gateparkering.

Venstre vil:

- Opprettholde byfjellsgrensen i hele Bergen
- Opprette Byfjellstatus på følgende områder: Smøråsfjellet i Fana, Vetn

- i Åsane, Fanafjellet i Ytrebygda/Fana og Gullfjellet i Arna/Fana
- Samle Byfjellsforvalteren, Viltkontakten og Miljøvernsjefen i en egen Fri-luftsforvaltning
- Verne om parkene i Årstad og Bergen-hus
- Tilrettelegge for ikkemotorisert fri-luftsliv i hele Bergen
- Arbeide aktivt for flere hundeparker i Bergen

Dyrevelferd

Venstre mener dyr har en verdi i seg selv og skal behandles med respekt. Dyr er levende individer som deler de samme sanserintrykkene som mennesker. De kan føle frykt, stress og smerte. Likevel blir dyr utsatt for grusom behandling og mange dyrearter er truet. Dyrevernorganisasjonene i Bergen mottar hver eneste dag henvendelser om dyr, spesielt katter, som er i nød, og kapasiteten til å hjelpe er sprengt. Et eget «Dyrenes hus» i Bergen, slik de blant annet har i Oslo, ville kunne hjelpe mye på situasjonen.

Venstre vil:

- Støtte Dyrebeskyttelsens arbeid med å åpne et Dyrenes hus i Bergen, enten ved å donere et ubrukt hus, eller en ubrukt tomt med vann- og strømtilgang

- Støtte Dyrebeskyttelsens arbeid for å hindre mishandling og dumping av dyr – blant annet arbeidet for å få flere katter sterilisert, kastret og chippet

Båtliv, byfjord og badeplasser

Til tross for mye strandlinje har Bergens befolkning altfor liten tilgang til strandlinjen i sentrale strøk. Venstre vil derfor jobbe for å gjennomføre planene om nye badeplasser og generelt stimulere til småbåtliv og god offentlig tilgang til strandlinje og sjø. Forurenset grunn i Bergen må ryddes opp i. Byfjorden må ryddes for miljøgifter slik at fjorden igjen inneholder spiselig fisk og skalldyr.

Venstre vil:

- På sikt etablere en bystrand ved Store Lungegårdsvann
- Etablere badeplass, småbåthavn og friområder på Kristianholm
- Forlenge sesongen på Nordnes sjøbad
- Videreutvikle Nye Sydnes sjøbad slik at deler av bassenget blir dypere, men også etablere grunnere områder for de minste
- Legge til rette for flere ikke-kommersielle fritidsbåthavner

Næring og nyskaping

Et nyskapende næringsliv er avgjørende for byens utvikling. Forskning, utvikling og gründervirksomhet er fremtiden for en velutviklet kunnskapsøkonomi.

Venstres mål er å gjøre Bergen best i Norge på næring og nyskaping. Små og mellomstore bedrifter er grunnfjellet i norsk næringsliv, og en positiv næringsutvikling er den viktigste forutsetningen for en god kommuneøkonomi.

Mindre kommunalt eierskap

Kommunalt eierskap i konkurranseutsatte næringer kan skape konflikter mellom politikernes ansvar som kommersielle eiere og politikernes ansvar som representanter for alle byens borgere. Kommunen må forvalte eierskapet sitt ut fra strategiske hensyn, ikke profitt. Derfor vil Venstre selge kommunens eierandeler i Tide og BiR, og skille ut og selge de delene av BKK som ikke ivaretar strategiske interesser knyttet til

infrastruktur for strøm. Infrastruktur for bossug skal forbli i kommunalt eierskap.

Venstre vil:

- Selge kommunens eierandeler i Tide og BiR
- Skille ut og selge de delene av BKK som ikke omfatter infrastruktur for strøm

Grønn og rettferdig eiendomsskatt

Venstre ønsker eiendomsskatt i Bergen. Dagens skatt er derimot urettferdig, siden svært mange slipper å betale. Det finnes nye, ubrukte takster for hele byen. Venstre vil ta dem i bruk slik at eiendomsskatten blir rettferdig fordelt. Vi ønsker å knytte eiendomsskatten til den nye miljømerkingen av eiendom, slik at miljøvennlige hus kan gis skattefradrag. Videre vil Venstre innføre bunnfradrag på eiendomsskatt, slik at den ikke slår usosialt ut.

Venstre vil:

- Fordele eiendomsskatten rettferdig over hele kommunen

- Innføre bunnfradrag for eiendomsskatt
- Gi skattefradrag for miljøvennlige hus
- Frita Studentsamskipnaden for eiendomsskatt

En moderne arbeidsgiverpolitikk

Bergen kommune skal være en inkluderende arbeidsgiver. Venstre vil øke bruken av anonymiserte jobbsøknader for å heve andelen ansatte med minoritetsbakgrunn. Kommunen kan ikke konkurrere med privat sektor på lønn, men bør bli ledende på kompetanseheving og videreutdanning. Det må være et mål at alle som ønsker det skal tilbys fulltids-

stilling. Videre skal ingen diskrimineres på arbeidsmarkedet. Venstre mener erfaringene fra alternative turnusmodeller spesielt i omsorgssektoren er gode, og vil legge til rette for en mer fleksibel ordning som setter brukeren i fokus.

Venstre vil:

- Øke bruken av anonyme jobbsøknader
- Gjøre kommunen ledende på kompetanseheving og videreutdanning
- Tilby fulltidsstillinger til alle som ønsker det
- Gjøre turnusordninger mer fleksible

Et nyskapende næringsliv

Fremtidens arbeidsplasser er ikke skapt enda. Venstre vil gjøre Bergen til gründerhovedstaden i Norge og sikre forutsigbare rammebetingelser for bedriftene. Kommunen må oppmuntre til nyskaping og næringsutvikling gjennom å styrke etablerertjenesten i kommunen, samt stille ledige kontorer og bygg til disposisjon for nyetablere. Dette kan blant annet gjøres gjennom å opprette et gründerhotell der nyetablerte med gode ideer kan få tilgang på kontorarealer, internett, telefon og annet nødvendig utstyr.

Vi vil samarbeide med fylkeskommunen om en storstilt satsing på entreprenørskap i videregående skole. Bergen er en stor studentby, men mange flytter fra byen etter endt utdanning. Vi vil videreutvikle samarbeidet med universitetet og høyskolene for å få flere til å etablere seg her i byen. Venstre vil støtte opp om nyetablerertiltak som Nyskapingsparken og lignende. Videreutvikling av marin sektor i samarbeid med forskningsmiljøene er spesielt viktig. I tillegg er Bergen en pådriver for kulturbasert næringsliv.

Et av de viktigste næringspolitiske virkemidlene er en effektiv kollektivtransport. Satsing på buss og bane er ikke

bare et miljøtiltak, men fremtidsrettet næringspolitikk. Kjøprising er et effektivt virkemiddel for å sikre arbeidsplasser og økonomisk vekst. Bergen skal være en by der private aktører ønsker å etablere seg. Der hvor kommunale oppgaver like gjerne kan utføres av private, bør de få muligheten til det. Bergen skal bli best i Norge på nyskaping. Samtidig er det viktig å jobbe for at Bergen også er en attraktiv by for større selskaper og bedrifter. Dette vil sikre at man beholder gode kompetansemiljøer og kan hindre såkalt "hjerneflukt" til andre steder.

Bergen kommune mangler næringsareal. Dersom Bergen skal være interessant for nyetableringer, må det legges til rette for mer næringsareal. Med knapphet på areal vil Venstre gå inn for en forlenging av flere av de eksisterende næringsarealene i Bergen. Spesielt gjelder dette Kokstad, Sandsli og Lønningenområdet, som snart får en effektiv bybanetilknypning. Grunnet knapphet på næringsareal i Bergen flytter flere bedrifter til nabokommunene. Arbeidstakerne flytter ikke alltid etter. Det er derfor viktig med gode kollektivløsninger mellom Bergen og omlandskommunene.

For å ha et aktivt sentrum er det viktig at det legges til rette for at service og

håndverkere får tilgang til parkering i nærheten av de stedene som de skal hjelpe. Venstre vil innføre en ordning hvor servicebiler kan bestille parkeringsplass på forhånd i nærheten av kunden.

Venstre vil:

- Støtte etableringstiltak som for eksempel Nyskapingsparken
- Styrke etablerertjenesten
- Få flere studenter til å etablere seg i byen etter studiene
- Gjøre Bergen best på næring og nyskaping
- Øke kommunens engasjement i Ut-danning i Bergen, Karrieresenteret og Springbrettet
- Etabler gründerhotell i Bergen
- Gå inn for fortetning av flere nærings-areal
- Etablere en bestillerordning for gateparkering for servicebiler i sentrum

Ny godshavn

En ny godshavn for hele Bergensregionen må bygges ut så snart som mulig for at regionen skal kunne hevde seg internasjonalt. For Venstre er det avgjørende at det tas lokale og globale miljøhensyn i beslutningen om plassering av ny godshavn. Det viktigste kriteriet for en fremtidsrettet havn er samlokalisering med en godsterminal. Venstre vil også

vektlegge muligheter for godstransport på jernbane.

Venstre vil:

- Ta hensyn til miljø og forurensning
- Flytte godstransporten ut av Bergen sentrum og frigjøre
- Dokken-området
- Etablere en effektiv terminal av internasjonal standard
- At havn og godsterminal kan samordne bil og båt
- Sikre brukerne så lave transportkostnader som mulig
- Frigjøre arealet i Arnadalen

En rettferdig skjenkepolitikk

Venstre ønsker et mangfoldig uteliv i hele Bergen. Kjø og trengsel skaper aggresjon og vold. Vi vil samarbeide med utelivsnæringen om differensierte åpnings- og skjenketider, og spre skjenkingen gjennom å åpne for bydelspuber og små skjenkesteder med lokalt særpreg utenfor sentrum. Bydelspuber kan gjøre bydelene mer attraktive, og skjenkepolitikk er også kulturpolitikk. Skjemavel-det må reduseres og det bør bli enklere å etablere nye skjenkesteder, forutsatt at reglementet følges. Skjenkekontrollen må styrkes, men må være rettferdig og etterrettelig. Skjenkebevilgning skal være lett å få og lett å miste. Venstre skill-

ler ikke mellom utesteder på moralsk grunnlag og vil ikke motarbeide serveringssteder som tilbyr lovlig erotisk underholdning eller lignende. Venstre vil også søke staten om å få tilbake muligheten til å la utesteder ha fri åpningstid for salg av mat og alkoholfri drikke.

Venstre vil:

- Legge til rette for lokale puber i bydelene
- Gjøre skjenkebevilgning lett å få, men lett å miste
- Gjøre det enklere å etablere nye skjenkesteder

Fortsatt Fairtradeby

Den internasjonale merkeordningen Fairtrade bidrar til bærekraftig utvikling og livsviktig handel i de fattigste delene av verden. Bergen kommune kan bruke sin markedsrett som storkunde til å vise internasjonal solidaritet og bekjempe fattigdom. Bergen kommune har i perioden stått i fare for å miste sin status som Fairtradeby grunnet manglende oppfølging av Fairtrადearbeidet. Venstre vil i kommende periode jobbe for at alle kriterier som ligger til grunn for å kunne kalle seg Fairtradeby blir nøye fulgt opp. Venstre vil videreutvikle og markedsføre Bergen som Fairtradeby. Rettferdig handel er solidaritet i praksis.

Venstre vil:

- Videreutvikle Bergen som Fairtradeby

Vennebyen Bergen

Gjennom prosjekter som «Vennebyen» har Bergen muligheten til å bli et mer attraktivt sted for ferierende barnefamilier og for byens egne barn. Venstre stiller seg positive til utviklingen av barneparken «Vennebyen» i Åsane, og ønsker at kommunen skal legge til rette for utviklingen av denne.

Venstre vil:

- Tilrettelegge for å etablere «Vennebyen» i Bergen

Skole og oppvekst

Venstre legger Barnekonvensjonen til grunn for politikken. Bergen kommune må øke fokuset på barns rettigheter.

Barns trygghet og rett til verdige oppvekstvilkår skal være et overordnet hensyn. Bergen kommune skal føre en helhetlig og forebyggende oppvekstpolitikk. I et liberalt samfunn er enkeltmennesket alle tings mål og alle barn har rett

til en god oppvekst, et godt hjem og en god skole. Skolens viktigste oppgave er å utdanne gode borgere som tar vare på seg selv, hverandre og verden rundt oss.

En fri og fleksibel skole

Læreren er skolens viktigste ressurs. Skolens største utfordring er ikke nødvendigvis lærermangel, men at lærere må bruke mye av sin tid på administrasjon. Venstre vil prioritere ressurser til effektivisering av rapporteringssystemene og gi lærerne mer tid til under-

visning. Samtidig må spesielt yrkes- og studieveiledningen styrkes.

Venstre vil ha en fri og fleksibel skole, og vil videreføre og utvikle ordningen med direktevalgte skolestyrer. Skolen skal styres mest mulig av lærere, foreldre og elever, og minst mulig av politikere og byråkrater. Valg av skole skal være opp til foreldre og elever. Gode skolebygg er en forutsetning for en god skole. Vi er mindre opptatt av hvem som bygger eller eier skolebyggene, enn av innholdet i skolen. Videre bør ikke skolebyggene legge begrensninger på pedagogisk utvikling, slik som for eksempel baseskoler gjør. Pedagogikk som er populær i dag, er det kanskje ikke i morgen. Venstre vil at alle nye skolebygg skal være fleksible med hensyn til nåværende og fremtidige undervisningsformer.

Friskoler er et viktig alternativ til den offentlige skolen og gjør den bedre gjennom mangfold og konkurranse. For at alle elever skal ha like muligheter, må det være tilstrekkelig mange friskoler i byen. Venstre vil aktivt legge til rette for flere friskoler i Bergen.

Venstre tar lærernes kompetanse og foreldrenes engasjement på alvor, og vil sette skolen fri. Det gjelder også vurderingsformer. Lærere i barneskolen som

ønsker å benytte karakterer som pedagogisk virkemiddel til inspirasjon eller tilbakemelding, bør ha muligheten til det. Bergen kommune må også i samarbeid med Staten finansiere et lærerløft som sikrer at alle lærerne i grunnskolen får et tilbud om minst et halvt års etter- og videreutdanning minimum hvert tiende år.

Venstre vil:

- Gi den enkelte skole muligheten til å velge blant godkjente eksamensformer
- Videreføre ordningen med fritt skolevalg
- Ha flere friskoler i Bergen
- Videreutvikle skolestyrene som styringsorgan
- Støtte lærere som vil bruke karakterer i undervisningen
- Gi lærerne mer tid til undervisning
- Styrke rådgivningstjenestene
- Sikre at nye skolebygg er fleksible
- Styrke svømmeopplæringen i barneskolen, spesielt på skoler med mange minoritetselever

Nulltoleranse for mobbing

Skolen skal være et sted for læring og utvikling, og mobbing skal aldri aksepteres. Venstre vil sette fokus på forebyggende tiltak mot mobbing og gjøre

skolen ansvarlig for elevenes trivsel. Alle skoler skal ha en plan mot mobbing. Ansvar for mobbing ligger hos den enkelte skole, som må settes i stand til å håndtere slike problemer på en bedre måte og sikre rettighetene til både mobber og mobbeoffer. Kommunen må sørge for at lærere kurses i å takle mobbesituasjoner. Når det kommer til elevvelferd, vil Venstre prioritere tiltak mot mobbing først.

Venstre vil:

- At alle skoler skal ha en plan mot mobbing
- Prioritere tiltak mot mobbing foran andre velferdstiltak i grunnskolen
- Sørge for at lærere kurses i å takle mobbesituasjoner

Entreprenørskap i skolen

Norge skal leve av fremtidens bedrifter. Samtidig er mange elever skolelei og frafallet i videregående skole øker. Venstre vil satse på entreprenørskap i hele utdanningsløpet fra fjerde klasse. Alle ungdomsskoler bør ha elevbedrifter, og kommunen bør legge til rette for mer samarbeid mellom skolene og det lokale næringslivet. Eksisterende fag som "Yrkesvalg" må rettes mindre mot teori og mer mot samhandling med næringslivet. Fremtidens arbeidsplasser skapes i dag.

Venstre vil:

- Øke satsningen på entreprenørskap i skolen
- Øke samarbeidet med lokale bedrifter

Styrk den internasjonale skolen

Bergen utnytter ikke sine muligheter som attraktivt internasjonalt arbeidsmarked så lenge den internasjonale skolen i Bergen har dårlige vilkår. Venstre vil prioritere en opprusting av den internasjonale skolen blant annet gjennom å stille ny tomt til disposisjon for å gjøre byen attraktiv for utenlandsk kompetanse.

Venstre vil:

- Styrke den internasjonale skolen i Bergen
- Sikre ny tomt for den internasjonale skolen

Kultur i skolen

Et mangfoldig kulturliv er viktig for barn og unges oppvekst. Foruten en aktiv kulturpolitikk, vil Venstre legge til rette for et økt samarbeid mellom skolen og kulturlivet. Tiltak som «Kulturbilletten» gir elevene muligheten til å delta i et bredt spekter av aktiviteter, og bør videreutvikles. Slik næringslivet bør inviteres inn i skolen, bør kulturlivet også møte en åpen dør.

Venstre vil:

- Videreutvikle «Kulturbilletten» for barn og unge
- Øke samarbeidet med lokalt kulturliv
- Åpne for mer bruk av skolene til frivillig kultur- og organisasjonsliv i lokalmiljøet

Skolestruktur

Ved vurderingen av skolestruktur vil Venstre ta utgangspunkt i barnas beste. Total reisetid og elevtall må være forsvarlig. Det er ikke ønskelig med for mange store skoler. Nybygde skoler må kunne erstatte gamle skoler i samme område så lenge dette ikke går på bekostning av barns beste. En overkapasitet i et område må også kunne utnyttes til andre offentlige formål som blant annet barnehage, kulturarena eller ulike offentlige tjenester. Venstre mener at det er svært viktig at vi ser Skolebruksplanen i sammenheng med Kommuneplanens Arealdel (KPA). Planlagte utbygninger må tas inn i vurderingen av skolestrukturen.

De fådelte grendeskolene i Bergen er svært viktige for nærmiljøene og representerer også et pedagogisk alternativ. Så lenge elevtallet er stort nok til at det er pedagogisk forsvarlig med tanke på å kunne gi et godt undervisningstilbud, ønsker Venstre å bevare disse.

Venstre vil:

- Se Skolebruksplanen i sammenheng med KPA
- Ta utgangspunkt i barnas beste ved vurderingen av skolebruksplanen
- Utnytte overkapasitet til andre kommunale tjenester
- Beholde de fådelte grendaskolene

Frafall i videregående skole

Frafall i den videregående skolen er en stor samfunnsutfordring. Allerede på ungdomskolenivå kan effektive tiltak settes i gang for å hindre frafall i den videregående skolen. Samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunene er nødvendig for å hindre frafallet. Rapporteringssystemet må bedres samtidig som elevenes personvern ivaretas. Venstre vil hindre frafall fra videregående skole gjennom å øke kommunikasjonen mellom ungdomskolene og de videregående skoler, samt ved å tilby leksehjelp/ekstraundervisning ved behov.

Venstre vil:

- Hindre frafall fra videregående skole

Barnevern

Venstre vil at Bergen kommune skal ha hele det offentlige ansvaret for barns oppvekstvilkår i byen. Vi ønsker derfor at Bergen kommune overtar ansvaret for

de oppgaver det statlige barnevern har. Det vil gi et mer helhetlig tilbud og sikre at de tilgjengelige ressursene kommer brukerne til gode. De barn og familier som i dag trenger barnevernets bistand lider under det dårlige samarbeidsforholdet mellom stat og kommune. Bergen har et barnevernfaglig miljø som er stort nok til å ivareta hele tiltakskjeden.

Barnevernet må prioriteres med økte ressurser til flere fagstillinger. Det er nødvendig for å komme tidligere inn i sakene. Dette vil igjen kunne forebygge mange plasseringer i fosterhjem eller institusjoner. Det vil fortsatt være behov for å rekruttere flere gode fosterhjem, samt ha et variert tilbud av kompetente institusjoner. Barnevernet i Bergen må videre bygge ut et fullgodt ettervernstilbud og gjøre samarbeidet med psykiatrien, rushelsetjenesten og politiet mer forpliktende.

Venstre vil:

- Overføre alt barnevern i Bergen til Bergen kommune
- At barnets beste, barnets deltakelse og barnets perspektiv skal ha hovedfokus i alle barnevernssaker
- At familieråd alltid skal brukes eller ha vært vurdert
- Prioritere økte ressurser til barnevernet
- Gi barnevernsbarn i Bergen et fullgodt

ettervernstilbud

- Gi obligatorisk kursing i barnekonvensjonens forpliktelser til alle som jobber med barn og unge

Oppvekstmiljø

Et godt oppvekstmiljø skapes gjennom et tett samspill mellom kommunen og positive krefter i lokalsamfunnet, som frivillige organisasjoner, barn og ungdom selv, foreldre og andre grupper og ildsjeler som ønsker å gjøre en innsats.

Venstre vil:

- Samarbeide med og utløse de ressursene som ligger i frivillig sektor og i familien

PPT

Undersøkelser viser at skoler og PPT-tjenester i Bergen ikke overholder tidsfrister for søknader om spesialundervisning. Dette betyr at kommunen bryter både elevenes rettigheter etter opplæringsloven og forvaltningslovens regler. Venstre mener kommunen må holde seg til regelverket, og vil forbedre internkontrollen for å styrke elevenes rettigheter.

Venstre vil:

- Styrke PPT-tjenesten
- Forbedre internkontrollen i PPT-tjenesten

Barn og unge som pårørende

Når foreldre har alvorlig sykdom eller sliter psykisk vil barnas hverdag bli preget av engstelse og uforutsigbarhet. Barn som pårørende har behov for å bli sett og forstått i skolehverdagen. I de fleste skoleklasser vil det være elever som er pårørende eller lever med sorgen over å ha mistet et nært familiemedlem.

Venstre vil:

- Bevare og øke helsesøstertjenesten slik at barn og ungdom har mulighet for oppfølging når de blir pårørende eller etterlatt
- Sikre at skolene utarbeider plan for barn og unge i sorg og krise

Barnehager

Bergen har et variert tilbud av barnehager med ulik pedagogisk profil. Venstre mener det er viktig å beholde dette mangfoldet slik at foreldre kan søke om det tilbudet som passer best for dem. Barnehagene fungerer som en viktig arena for sosialisering og integrering og skal gi et godt pedagogisk tilbud til de minste barna. Bergen har nådd full barnehagedekning, men mange barn får barnehageplass i en helt annen bydel enn der de bor. Venstre vil jobbe for at alle får tilbud om plass i sin egen bydel, og forbedre ordningen med «byttepool»

ved å gjøre ordningen bedre kjent. Pedagogiske ledere må sikres faglig påfyll gjennom jevnlig tilbud om kursing og etteropplæring.

Venstre vil:

- Sikre et mangfoldig barnehagetilbud
- Gi fortrinnsrett til barnehage i egen bydel
- Forbedre ordningen med «byttepool»
- At pedagogiske ledere jevnlig tilbys kursing/etteropplæring

Bedre alternative opplæringstilbud

Det er ikke alle elevene som greier å tilpasse seg den ordinære skolen. For disse elevene er det viktig at det finnes alternative opplæringstilbud, enten for noen dager i uken eller som et heltidstilbud. Venstre ønsker å styrke de alternative skolene som heltidstilbud med hele ansvaret for sine elever, inkludert utstedelse av vitnemål. Når det gjelder deltids-tilbud, er det viktig å sikre en bredde og variasjon, og at alle bydelene har slike tilbud.

Venstre vil:

- Sikre Alrekstad og Godvik skoler
- Bygge ut deltids-tilbud i bydelene

Kultur og idrett

Å skape rom for kunstneriske uttrykk er en av hovedhensiktene med den liberale kulturpolitikken. Kulturpolitikken bør og kan i liten grad målstyres mot bestemte resultater, og aller minst når det gjelder kunstens form og innhold.

Politikken kan tilføre ressurser og gi rammevilkår for kunstnerisk vekst. Forvaltningen skal ha som grunnlag at den

skal stimulere og motivere frie, skapende krefter – ikke ensrette dem. Retten til fri ytring er det viktigste prinsippet i kulturpolitikken, og et sterkt og fritt kulturfelt er uunnværlig i et levende demokrati. Idrett er en uvurderlig del av frivilligheten i byen. Sport er også kultur, og Venstre vil sikre gode forhold for breddeidretten i Bergen.

Filmbyen Bergen

Film og kino er en viktig del av kulturtilbudet i Bergen. Venstre vil at kommunen skal videreutvikle Bergen som en dyna-

misk og nyskapende filmby. Det offentlige bør sikre gode vilkår for filmvisning i Bergen, og Venstre vil beholde Bergen Kino som et heleid kommunalt aksjeselskap. Kinoen har en viktig kulturpolitisk funksjon ved å sikre bredde i tilbudet og for å ivareta tilbudet til barn og unge. For å sikre et bredt og mangfoldig filmtilbud vil Venstre øke støtten til filmfestivaler som BIFF og kulturinstitusjoner som Cinemateket.

Venstre vil:

- Øke støtten til BFF, Cinemateket og andre filminstitusjoner
- Beholde Bergen Kino som et kommunalt aksjeselskap

Idrett

Mangel på fysisk aktivitet er en trussel mot folkehelsen. Hovedutfordringene er at det er for få idrettsanlegg og andre aktivitetsområder i Bergen. Derfor er det viktig å legge til rette for fysisk aktivitet både for organiserte og uorganiserte, og da spesielt rettet mot barn og unge. Tiltak i nærmiljøene er i den sammenheng svært viktig, spesielt med tanke på de som er uorganisert. For å gi rom for økt aktivitet er det viktig å gjennomføre den vedtatte idrettsplanen som sikrer nødvendig anleggsutbygging.

Det er viktig å etablere idrettsanlegg i tilknytning til nye skoler. Dette er med på å skape gode oppvekstmiljø. Venstre ser også på idrett som en viktig del av integreringsarbeidet i kommunen. Vi vil at idrettsmiljøene skal være inkluderende og åpent for alle, uavhengig av etnisk bakgrunn eller seksuell legning.

Venstre vil:

- Etablere flere idrettsanlegg, gjerne i samarbeid med eksterne finansieringskilder
- Ha økt satsing på utbygging av nærmiljøanlegg som ballbinger, Street Basket, friplass, skateramper, beachvolleybaner og lignende
- Styrke satsingen på skoleprosjektet «Bergen - en by i bevegelse»
- Sikre fortsatt gratis bruk av offentlige idrettsanlegg for alle
- Legge bedre tilrette for toppidrett og samarbeid med toppidrettsmiljø
- Ruste opp Skansemyren stadion med blant annet nytt banedekke

Kulturbygninger

Venstre vil i samarbeid med kunst- og kulturinstitusjonene i Bergen prioritere arbeidet med en ny kulturhusplan slik at USF, BIT Teatergarasjen og DNS sikres gjennomføring av sin planlagte utbygging og CB sikres en hensiktsmessig

hjemmescene. Venstre vil også arbeide for at Bergen på sikt får sitt eget opera-, dans- og musikkteaterhus, og tjene- lige bydelskulturhus der det vil være et grunnlag for det.

Venstre vil:

- Sikre utarbeidelse av en ny kulturhus- plan for Bergen
- Arbeide for et opera-, dans- og mu- sikkteaterhus i Bergen
- Etablere bydelskulturhus i tråd med lokale behov

Museer og samlinger

Bergen har flere museer og samlinger av nasjonal betydning. Flere av disse har planer om utvidelse/nybygg og restau- rering av eksisterende bygningsmasse. Venstre vil at kommunene skal lage en samlet plan for gjennomføring av nød- vendig nybygg og rehabiliteringer for at våre nasjonale skatter kan sikres og for- midles også i fremtiden.

Venstre vil:

- Lage en samlet plan for rehabilitering av museer og samlinger
- Snarest realisere Brannmuseet i den gamle Hovedbrannstasjonen

Gatekunst

Gatekunst er en naturlig del av bybildet,

og Venstre ønsker å legge til rette for større utfoldelse i det offentlige rom.

Venstre vil:

- Etablere såkalte gatekunstgallerier i Bergen, for eksempel i underganger

Bibliotek

Bibliotekene skal være et sted som frem- mer leselyst og kunnskapshunger. Ven- stre vil styrke bevilgningene til innkjøp av bøker og annet relevant materiale. I tråd med gjeldende bibliotekplan vil Venstre i løpet av valgperioden starte ar- beidet med å få etablert bydelsbibliotek i Ytrebygda og i Arna. Venstre vil også at hovedbiblioteket skal være søndagså- pent. Det bør vurderes å legge til rette for en kulturkafé, gjerne med skjenkebevil- ling, som i tillegg til å være et møtested kan benyttes til litterære og samfunns- aktuelle arrangementer. Venstre mener dessuten at biblioteket må forsterke sin satsing på internasjonalisering både som multikulturell møteplass og gjen- nom innkjøp av bøker og annet mate- riale.

Venstre vil:

- Styrke bevilgningene til bibliotekene
- Etablere bydelsbibliotek i Ytrebygda og i Arna
- Legge til rette for kulturkafeer til-

knyttet bibliotekene

- Ha søndagsåpne bibliotek
- Opprettholde Bokbussen

Litteraturhus i Bergen

Bergen Venstre støtter etableringen av et litteraturhus i Bergen som skal gi rom for samfunnskritikk og debatt.

Venstre vil:

- Etablere Litteraturhus i Bergen

Kulturskolen

Kulturskolen er for mange unge inngangen til et liv med kulturengasjement innen musikk, dans, teater og visuelle kunsthøgskolen. Venstre vil styrke kulturskolen slik at alle barn og unge som ønsker det får plass, og til en overkommelig pris.

Venstre vil:

- Realisere visjonen om en kulturskole for alle

Historiebyen Bergen

Bergen har mange historiske bygninger, ruiner og byområder, både fra middelalderen og frem til moderne tid. Disse er det viktig å ta vare på og gjøre kjent og tilgjengelige for allmennheten. Venstre vil sette i gang et eget prosjekt med kulturskilting. Det må også etableres Kulturveivisere på sentrale steder i sentrum.

Venstre vil:

- Skilte historiske bygninger, ruiner og byområder
- Restaurer middelalderkirkene

Helse og omsorg

Retten til høyest oppnåelig helsestandard er en del av menneskerettskonvensjonen, og av norsk lov. Et godt helsevern er en forutsetning for enkeltmenneskets frie utfoldelse.

Den sosiale liberalismen gir individet økt ansvar, men tar også vare på våre medmennesker uansett hvem de er. Venstre tar borgere med omsorgsbehov på alvor,

og vil behandle alle som selvstendige individer med en like selvfølgelig rett til å ta egne valg som alle andre.

Rusbehandling

Venstre vil arbeide for å få slutt på narkotikakriminaliteten i Nygårdsparken og for at de rusavhengiges situasjon og behandlingsbehov blir tatt på alvor – slik at parken kan tilbakeføres til det rekreasjonsformålet den er tiltenkt. En god ruspolitikk kan bety et bedre liv for mange avhengige og deres pårørende, samt minsket konfliktnivå mel-

lom ulike grupper i samfunnet. I dag er behandlingsapparatet delt opp i ulike nivå, kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste. Venstre mener at mest mulig omsorg skal være der du bor, i kommunen. Dette må også gjelde de som har problemer med rus.

Det bør etableres kommunale MO-sentre som har ansvar for å samordne poliklinisk behandling, bolig og rehabilitering, samt koordinering av innleggelse i døgntilrettelagt behandling. Hver bruker skal ha en fast kontaktperson som de beholder i så mange år de har behov for det, og denne personen skal være koordinator for en individuell plan og være veiviser i det kommunale, statlige og private systemet både når det gjelder økonomi, rusbehandling og lignende. Rusavhengige må ha tilbud om bolig tilpasset det som er realistisk for dem å mestre, og de som har behov for det må få tett oppfølging av boligteam. Ingen ungdom under 25 år skal bo på hospits. Rusfri bolig må stå klar den dagen ruspasienter skrives ut fra gjennomført behandlingsopphold i rusinstitusjon.

Organisering er ingen vidunderkur alene, også nytenkning i innhold må til. Venstre ønsker at det skal være et mangfoldig behandlingsapparat, både

polikliniske tilbud og langvarig hel-døgnsbehandling, og at det skal opprettes et sprøyterom i Bergen. Et mangfold av behandlingsmuligheter fremmer at flere får behandling som fungerer for dem. Venstre ønsker også at vi skal gå nye veier og forsøke nye medikament-baserte behandlingsformer der dette gir gevinst. Bergen egner seg godt som forsøksby for forskningsopplegg med hero-inassistert behandling. Bruk av fengsel har liten effekt på rusavhengighet, og vi må derfor avkriminalisere rusavhengiges bruk av tunge narkotiske stoffer, slik de blant annet har gjort med positiv effekt i Portugal.

Venstre vil:

- Etablere kommunale MO-sentre
- Utrede hvordan Kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten for rus kan samordnes bedre, og i denne prosessen også vurdere sammenheng
- Gi brukere faste kontaktpersoner som hjelper dem
- Hjelp kommunehelsetjenesten og spesialhelsetjenesten å samarbeide bedre
- Opprette sprøyterom
- Sørg for at Strax-huset får gode lokaler til det beste for brukerne
- Gjøre Bergen til forsøksby for heroin-

assistert behandling

- Søke om å få avkriminalisere rusavhengiges bruk av tunge narkotiske stoffer etter Portugalmodellen

Sykehjem

Sykehjem er et godt og nødvendig tilbud til alle som opplever omfattende helsesvikt. Venstre mener sykehjem bør ha akutt plasser slik at mennesker som snarlig trenger sykehjemsplass slipper å stå i kø. Vi vil oppgradere den medisinske kompetansen ved sykehjemmene. Mange sykehjemspasienter opplever å bli sendt mellom sykehus og sykehjem grunnet manglende kapasitet og kompetanse til å kunne gi nødvendig behandling og pleie ved sykehjemmene.

Venstre vil at hvert sykehjem skal utvikle spisskompetanse innenfor vært sitt fagfelt. Slik spisskompetanse er nødvendig innenfor blant annet rehabilitering, aldersdemens, alderspsykiatri og lindrende behandling til døende mennesker. Sykehjemmene må i større grad kunne håndtere slike pasienter uten selv å bruke spesialhelsetjenesten. Venstre ønsker å øke antallet sykehjemsplasser de neste årene samt å bygge minst ett nytt sykehjem i valgperioden 2011 - 2015.

I fremtiden vil det være et større mangfold av pasienter med ulike livssyn ved sykehjemmene. Venstre mener alle trossamfunn må få samme adgang til sykehjemmene som Den Norske Kirke. Første generasjon åpne lesbiske, homofile, bifile og transseksuelle personer er på vei til å bli – eller er – pensjonister. Dette skaper nye utfordringer for eldreomsorgen som må møtes med økt kompetanse på området.

Venstre vil:

- Styrke den medisinske kompetansen på sykehjemmene
- Bygge minst ett nytt sykehjem i Bergen i valgperioden 2011 - 2015
- At sykehjemmene får spesialkompetanse innenfor egne fagfelt
- Ha akutt plasser ved sykehjemmene
- Gi alle trossamfunn samme tilgang til sykehjemmene som DNK har i dag
- Bedre kompetansetiljøene på sykehjemmene
- Øke bemanningen på sykehjemmene
- Åpne for innføring av nordsjøturnus
- Sette fokus på LHBT-personer sine behov innen eldreomsorgen
- Ha mer aktiviteter/kultur og minimere bruk av beroligende medisiner
- Utvikle/bygge «sansehager» i alle sykehjem
- At ektefeller som har behov for syke-

hjemsplass og som ønsker det, får bo på samme sted

Serviceboliger

I dag er det flere eldre som ønsker å bo i et fellesskap med lettstelte leiligheter og mulighet til kjøp av middag. Spesielt er det mange enslige eldre som føler seg utrygge etter at deres livsledsager har gått bort. Venstre vil arbeide for at det bygges flere serviceboliger og bofellesskap for eldre med mulighet for kjøp av mat og vaktmestertjeneste. Leiligheten skal finansieres ved egenbetaling. Ved alle større utbygninger i Bergen vil Venstre at det settes av areal til nye serviceboliger.

Venstre vil:

- Bygge flere serviceboliger

Fritt brukervalg

Alle som har behov for det skal sikres praktisk og medisinsk hjelp i hjemmet, men det må fortsatt skilles mellom helsetjenester og praktisk bistand. Slik sikres alle et forsvarlig tilbud. Venstre støtter fritt brukervalg i hjemmetjenesten og hjemmesykepleien, fordi det innebærer at folk kan velge mellom den kommunale leverandøren og ulike private leverandører. Det er viktig at det finnes et privat alternativ til kommunens hjemmetje-

nester, slik at den enkelte kan velge det tilbudet som vedkommende mener passer best. Mennesker må imidlertid også ha rett til ikke å velge, og alle som ikke vil eller kan velge mellom kommunale eller private hjemmetjenester skal automatisk tildeles hjelp fra den kommunale hjemmetjenesten. Pleietrengende må få bo i sitt eget hjem så lenge de ønsker det og så lenge det er medisinsk forsvarlig.

Venstre vil:

- Sikre fritt brukervalg i hjemmetjenesten og hjemmesykepleien

Psykisk helsevern

Psykiske lidelser berører store deler av befolkningen. Venstre vil styrke samarbeidet mellom de ulike nivåene i behandlingsapparatet. Vi mener det er behov for å styrke innsatsen innen barne- og ungdomspsykiatri. Staten har et hovedansvar for dette, men det er samtidig behov for en bedre samordning mellom de statlige og de kommunale tilbudene og for å se disse i en helhetlig sammenheng. Venstre mener skolehelsetjenesten må tilføres kompetanse innenfor psykiatri, fordi det er til skolehelsetjenesten mange barn og unge først henvender seg når de har behov for hjelp. Et døgnåpent krisesenter for unge, gjerne i samarbeid med private aktører,

kan være et viktig tiltak for å bedre den psykiske helsetjenesten for ungdom.

Venstre vil:

- Bedre den psykiske helsetjenesten
- At kommunen søker om å få overta et distriktpsykiatrisk senter (DPS) som en forsøksordning i regi av samhandlingsreformen
- Ha en bedre barne- og ungdomspsykiatri

Tolketjenesten

Døve og hørselshemmede har rett til tolk gjennom lov. Tolketjenesten har ansvar for å dekke behovet for tolke- og oversettertjenester i Bergen kommune, men har få ansatte og begrensede åpningstider. Venstre mener hørselshemmede har like stor rett til et vanlig liv – hele døgnet.

Venstre vil:

- Utvide åpningstidene for Tolketjenesten
- Jobbe for at flere tolkestillinger opprettes

Rehabilitering

Rehabilitering skal gi pasienter bedre muligheter til å håndtere endringer som skyldes sykdom, behandling eller langtidsfølger, og skal forbedre og gjenopbygge tapte funksjoner. Rehabiliterin-

gen skal i størst mulig grad tilbys der brukeren bor og ta utgangspunkt i et helhetlig tilbud som omfatter fysiske, psykiske, sosiale og eksistensielle behov.

Venstre vil:

- Jobbe for gode og tilpassede rehabiliteringstilbud der hvor folk bor

Sosialhjelpsmottakere

Venstre vil aktivt bekjempe fattigdom. Vi vil styrke forholdene for de som trenger sosialstønad. Satsene må heves, ikke minst for familier med barn. Dagens praksis med forskjellsbehandling av unge sosialklienter må opphøre.

Venstre vil:

- Øke satsene for sosialstønad, og da særlig til barnefamilier

Integrering

Innvandrere er en berikelse for det norske samfunnet. De fleste innvandrere og deres barn er godt inkludert.

Dessverre står altfor mange innvandrere utenfor viktige deler av fellesskapet og utsettes for diskriminering. Integrering er en av Venstres satsningsområder – til gode for Bergens borgere, for næringslivet og for innvandrerne selv.

Inkludering

Integrering er et gjensidig ansvar og en gjensidig prosess, som krever respekt og stiller krav til begge parter. Bergen skal være en flerkulturell liberal by. Vi skal ikke akseptere intoleranse, undertrykking eller manglende respekt for loven. Samfunnet må stille krav om at de som ønsker å bosette seg i Norge gjør sitt beste for å tilegne seg gode norskkunnskaper. Mange innvandrere skaper sine egne arbeidsplasser. Venstre vil stimulere til at innvandrere kan starte opp egne firma/nyetableringer gjennom Innova-

sjon Norge og ved å utvikle strukturer som kan identifisere gode prosjekter.

Venstre vil:

- Støtte private tiltak for økt integrering, med spesiell vekt på tiltak startet i innvandremiljøene selv
- Stimulere til at innvandrere kan starte opp egne firma/nyetableringer
- Arbeide for jobbmesser rettet inn mot næringslivet og innvandrere med høy utdanning
- Tilby fadder- og trainee-ordninger
- Bruke anonyme jobbsøknader i kommunen
- Styrke Innvandrerorganisasjoner slik at de kan benyttes til å spre informasjon og til å motivere innvandrere

Barnehage og skole som arena for integrering

Den viktigste arenaen for integrering er skolen og barnehagen. Et stort flertall av brukerne av Åpne Barnehager er minoritetsbarn. Venstre ønsker å bruke åpne barnehager mer i integreringsarbeidet. Nygård skole har spesialkompetanse

innen morsmålsundervisning og norskopplæring for nyankomne og de som ikke behersker godt nok norsk. Denne skolen har en unik kompetanse. En desentralisering av denne kompetansen kan bidra til å forvitre den kunnskapen som er bygget opp over tid. Venstre ønsker å bevare Nygård skole som den er.

Venstre vil:

- Satse på integrering i skolen og i barnehagen
- Bevare Nygård skole
- Styrke norskopplæringen
- Sikre gratis kjernetid for 5-åringer
- Jobbe aktivt for å stimulere til at innvandrerbarn kommer i barnehage

- Prioritere morsmålsundervisningen

Flyktninger

Det er i dag mange flyktninger med bosettingstillatelse som fortsatt venter på bosetting i kommunene. Det er svært viktig at hver enkelt kommune bosetter på nivå med forespørselene fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Bergen har et ansvar overfor mennesker i nød og overfor mindre nabokommuner. Venstre vil følge Integrerings- og mangfoldsdirektoratets anbefalinger, og bosette flere flyktninger.

Venstre vil:

- Bosette flere flyktninger i Bergen,

særlig enslige barn

- Gi økte ressurser til det kommunale mottaksapparatet MOKS

Rettsløse fanger fra Guantanamo Bay

Det holdes i dag flere hundre mennesker uten dom eller tilgang til det sivile rettssystemet ved USAs sterkt kritiserte base på Guantanamo Bay som har holdt fanger siden 11. januar 2002. Land som Italia og Irland har begge tatt imot fanger fra Guantanamo-basen for å hjelpe med nedleggelsen. Norge har av Obama-administrasjonen blitt tilbudt å ta imot noen av de såkalte ikke-straffbare, men Regjeringen har sagt nei. De ikke-straffbare er mennesker som holdes fanget av amerikanerne uten at myndighetene selv finner noe straffbart etter føderallov å straffeforfølge dem for. Dette er et grovt brudd på hele vår tanke om den liberale rettsstaten.

Venstre vil:

Medvirke til nedleggelsen av Guantanamo Bay ved at Bergen kommune tilbyr Regjeringen å huse minst én ikke-straffbar fange

Flerkulturell kompetanse

Krisesenteret i Bergen behøver mer flerkulturell kompetanse. Mange av brukerne har minoritetsbakgrunn og Venstre

vil prioritere en mer målrettet satsing.

Venstre vil:

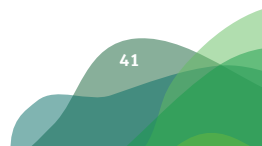
- Sørge for at Krisesenteret har flerkulturell kompetanse

Områdemidler

Områdemidlene i statsbudsjettet har i flere år bare gått til Groruddalen i Oslo, selv om intensjonen med midlene var at alle de store byene skulle få sin del av denne potten til styrkingstiltak i områder med mange innvandre og flyktninger. Bergen er berettiget til å få flere områdemidler, og Løgstakken i Årstad bydel og Ytre Arna i Arna bydel peker seg helt klart ut som områder i Bergen som bør nyte godt av disse midlene.

Venstre vil:

- Kjempe for å få områdemidler til Bergen som fast ordning

Venstre i bydelene

Fana og Ytrebygda

- Etablere flere sykkelparkeringer under tak på sentrale steder i bydelen
- Verne Nesttunvassdraget
- Gå inn for fortetning av næringsarealene på Kokstad, Sandsli og Lønningenområdet
- Etablere bydelsbibliotek i Ytrebygda
- Opprette Byfjellstatus på Smøråsfjellet, Fanafjellet og Gullfjellet

Årstad

- Ruste opp idrettsanleggene ved Slettebakken
- Bygge ringvei øst og legge trafikken utenfor sentrum
- Gjøre Solheimsgaten til miljøgate på lørdager, med torg og speaker's corner
- Jobbe for å gjenopprette nærpoliti på Landås/Sletten, og videreføre det på Løvstakksiden
- Prioritere opprusting av skolene i Årstad

Bergenhus

- Sikre at sentrum forblir et næringsentrum
- Øke skjenketidene og prøve ut differensierte skjenkebestemmelser
- Bygge flere boligsoneparkeringsanlegg i sentrum
- Forlenge sesongen på Nordnes sjøbad
- Flytte godshavnen

Laksevåg og Fyllingsdalen

- Stasjonere en fast ambulanse under Helse Vest ved Laksevåg brannstasjon
- Starte prosjektering av Bybanen til Fyllingsdalen og Laksevåg
- Utvide «park and ride»- tilbudet ved Storevatnet og Vestkanten
- Bevare Beinvegen, samt opprette båtrute mellom Straume og sentrum
- Opprette bydespuber

Åsane

- Åpne for små skjenkesteder med særpreg i Åsane
- Støtte initiativet om å etablere «Vennebyen»
- Ta vare på de grønne lungene, som Monsermarken og Flaktveitparken
- Gi barn i Åsane fortrinnsrett til barnehageplass i bydelen
- Sikre skolene i Åsane fra nedlegging

Arna

- Opprettholde en desentralisert skolestruktur
- Bygge Ringvei Øst
- Etablere Barnehage i området Ytre Arna-Haugland
- Bygge dobbeltspor for toget gjennom Ulriken
- Opprettholde helsestasjonen i Ytre Arna

venstre.no/**bergen**
facebook.com/**bergenvenstre**

venstre